

INTEGRAREA EVALUĂRII FORMATIVE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

INTEGRATION OF FORMATIVE ASSESSMENT OF PRIMARY TEACHING

Carmen - Paula ANDREI, *doctorand,*
Școala Doctorală „Științe ale Educației”, UPS „Ion Creangă”
ORCID: 0000-0002-6591-6146
paulaandrei2006@yahoo.com

CZU: 373.2.026 DOI: 10.46727/c.03-04-11-2023.p205-208

Abstract

The present article aims at the role of the formative assessment, as part of the instructive-educational process, supporting pupils in building their learning abilities. The formative assessment offers feedback for adjusting the learning, finds pupils' needs, as they appear and change, contributes to motivation to learn, improves pupils' achievement, sustaining the little pupil's personality development. From a trans curricular perspective, the assessment has to be an interactive process, has to target an active involvement of the pupils, to encourage learning through cooperation, application of diverse methods and approaches on how pupils understand their assignment, and also a support given to little pupils. While the formative assessment facilitates learning and focuses on the teacher's intervention towards the pupils, the forming assessment comes to support the pupil and the initiative appertains, because it reflects his work's results.

Key-words: assessment, formative assessment, forming assessment, integration, primary education

Evaluarea formativă privește toate componentele activității didactice: curricula, procesele de instruire, cadrele didactice, resurse. Din perspectivă pedagogică, demersurile evaluative sunt componente ale activității de instruire și educație. Evaluarea specifică se referă la activitatea interactivă de investigare a progresului înregistrat de fiecare elev, în scopul de a i se determina nevoile individuale de învățare, precum și pentru adaptarea metodelor de predare la particularitățile elevului.

În anul 1971, Bloom introduce termenul de evaluare formativă. Conform acestuia, evaluarea trebuie să facă parte permanent din procesul de predare-învățare deoarece putem opera mai ușor intervențiile necesare.

Evaluarea formativă presupune o verificare a progresului înregistrat de școlari pentru a li se stabili nevoile proprii de învățare, ca și pentru adaptarea mijloacelor de predare – învățare la stilul fiecărui elev. Evaluarea formativă identifică dificultățile de învățare, marchează compararea rezultatelor învățării cu obiectivele operaționale ale lecției de predare – învățare – evaluare. Cunoscând stadiul progresului, măsurile ameliorative ne ajută la desfășurarea ulterioară a procesului de instruire și educație. Dezvoltându-se pe terenul inovațiilor în pedagogie, evaluarea formativă ajută la realizarea unor diferențieri în pedagogie care presupun o reglare interactivă: cadrul didactic nu vizează doar rezultatul, ci întregul proces ce ajută la obținerea acestui rezultat [1].

Evaluarea formativă vine în ajutorul școlarii pentru a-și construi abilitățile de *a învăța să învețe* prin:

- participarea lor în înțelegerea informațiilor noi;
- metode și strategii care să ajute la trimiterea informațiilor noi într-o sferă mai largă;
- autoevaluarea și inter-evaluarea rezultatelor muncii vis-à-vis de obiectivele propuse.

Abordarea holistă face referire la **integrarea evaluării formative** în toate etapele de învățare, strângerea de informații despre cum au fost îndeplinite obiectivele (prin teste, itemi cu răspuns scurt, activități de grup etc.), participarea activă a școlarii mici prin autoevaluare, interevaluare, activități de abordare diferențiată, urmate de lecții de verificare concepute pe două niveluri: remediale / de dezvoltare. În cazul abordării transdisciplinare, procesul de

evaluare a fiecărui școlar trebuie să fie activ, interactiv, să verifice dacă fiecare secvență a lecției și-a îndeplinit obiectivele, dar și modalitatea în care actanții învață să învețe.

În continuare, voi enumera câteva **elemente importante ale evaluării formative**:

- elevii să fie implicați activ în cadrul orelor;
- încurajarea privind învățarea prin cooperare;
- ținte bine stabilite pentru fiecare secvență didactică;
- urmărirea progresului;
- metode/procedee diverse;
- varietate de abordări în evaluare;
- sprijin permanent oferit școlarii mici.

Respectarea acestor elemente oferă încredere în capacitatea elevilor de a-și realiza sarcinile didactice.

Cercetările în domeniu amintesc că metodele de evaluare formativă contribuie la realizarea unui climat necesar egalității în ceea ce privește dezvoltarea personală a școlarii mici. De asemenea, accentuează asupra îndeplinirii sarcinilor dintr-o secvență de lecție și, nicidecum, crearea unui cadru competițional cu colegii (cine a finalizat primul lucrarea, cine a înregistrat cele mai multe răspunsuri, cea mai frumoasă pictură etc). Elementele care pot determina motivarea elevilor pentru a învăța sunt: încredere în capacitățile proprii, respectul față de propria persoană, abilitățile de autoevaluare a progresului.

Activități interesante ce pot fi utilizate după rezolvarea sarcinilor, având în vedere că învățarea se întrepătrunde cu evaluarea formativă:

- *Fără mâini ridicate* - Pentru a acorda și celor timizi posibilitatea de a se exprima, o primă activitate ar fi *fără mâini ridicate*. De regulă, cei care cunosc răspunsul, ridică mâna, dar, dacă lăsăm timp de gândire copiilor și vor discuta în perechi/grupuri mici, se vor putea exprima și cei mai puțin vocali;
- *Metoda semaforului* pentru înțelegerea unei sarcini noi. Copiii au un set de cartonașe: unul verde pe care îl vor ridica dacă înțeleg informațiile transmise de învățător; unul de culoare galbenă dacă nu sunt siguri și altul roșu pe care să-l folosească atunci când nu înțeleg conținuturile;
- Răspunsul scurt / la minut . Fiecărui copil i se adresează câte o întrebare, iar răspunsurile nu se interpretează, cadrul didactic observând ce moment al lecției ar trebui clarificat.

Caracteristici ale evaluării formative [1] sunt:

- ✓ evaluarea formativă îl ajută pe școlar să învețe: ce învață ? cum învață ? de ce reușește să învețe?
- ✓ permite școlarii să-și corecteze greșelile imediat;
- ✓ oferă un răspuns imediat, permițând reglarea din mers a procesului reglând;
- ✓ crește autoevaluarea;
- ✓ fiecare elev reechilibrează mijloacele cognitive de care dispune pentru a dobândi competența vizată;
- ✓ dacă funcția ei este să îl ajute pe elev să învețe, înseamnă că evaluarea trebuie să explice ce înseamnă învățarea;
- ✓ competențele prevăzute de programa școlară vor fi stimulate prin evaluarea formativă;
- ✓ pe când evaluarea normativă comunică elevului ceea ce și-a însușit, evaluare formativă îl face pe elev actorul principal al învățării [1].

Avantajele integrării evaluării formative în cadrul lecțiilor prezintă avantaje atât pentru elevi, cât și pentru profesori.

a) **Avantajele evaluării formative pentru elev:**

- îi oferă o confirmare (feedback) a învățării în mod operativ și frecvent;
- îl ajută să depisteze dificultățile în învățare și să le depășească;
- îi sugerează proceduri de recuperare sau de remediere imediată;
- îl informează asupra comportamentelor sale cognitive intermediare care îl conduce spre cele terminale;
- elevul nu este judecat, nu primește note sau calificative, nu este supus clasificării;
- încurajează punerea de întrebări și reflecții;
- motivează și stimulează eforturile de învățare;
- sprijină efortul de autoevaluare etc.

b) **Prin evaluarea formativă profesorul:**

- beneficiază de o conexiune inversă imediată despre relevanța și performanțele demersului său didactic;
- identifică dificultăți, confuzii, greșeli, intervenind imediat pentru ameliorarea situației;
- oferă elevilor posibilitatea tratării diferențiate [1].

Limitele evaluării formative:

- Consumă resurse temporale;
- Reducerea timpului pentru predarea efectivă la clasă;
- Forme subiective ce pot îngreuna validitatea procesului;
- Evaluările formative nu se evaluează, deci, elevii nu sunt motivați să participe la ele, mai ales când sunt necesare note/calificative.

Putem apela la o evaluare formativă la finalul unei activități de învățare, pentru a verifica conținutul acumulat, dar și modalitatea de asimilare. Pentru evaluarea conținutului ar putea propune alte experiențe de învățare, prin formulare de întrebări de nivel superior (analiză, sinteză, evaluare) în scopul evaluării gradului de înțelegere al conținutului, deprinderile de utilizare a conținutului, abilitățile. Sarcinile de lucru ar putea fi: rezolvare de probleme, elaborarea unui eseu structurat sau liber, dezbaterăa unei idei sau a unei situații controversate, care presupune atât cunoașterea conținutului, cât și capacitatea de aplicare, analiză, sinteză și evaluare a elevului [1]. Învățătorul îndrumă copilul pe parcursul învățării, oferă posibilitatea elevului de a se autoevalua, de a reflecta asupra propriei învățări. Astfel, la sfârșitul lecției sau printr-un eseu de 5 minute să poată realiza o fișă de autoevaluare în care să precizeze momentele importante din lecție, metodele / procedeele eficiente sau mai puțin eficiente, aspect interesante / mai puțin interesante din oră. Coroborând toate informațiile, învățătorul își va putea planifica activitățile viitoare astfel încât să răspundă nevoilor elevilor, iar școlarii să-și dezvolte capacitatea de a învăța.

Așadar, **evaluarea formativă** creează lumină asupra procesului de desfășurat în clasă, fiind centrată pe intervenția profesorului către elev. Ea relevă răspunsuri din partea elevului, la intervenția profesorului. Este o evaluare de proces, care trebuie să răspundă următoarelor întrebări: În ce măsură pașii care se fac duc spre scopul propus? Pot fi acești pași accelerați sau nu? Ce schimbări ar trebui introduse pentru a ajunge mai ușor la scop?

În cazul evaluării formative, elevului îi aparține inițiativa. Dacă *evaluarea formativă* susține învățarea, iar cadrul didactic îndrumă elevul, în cadrul *evaluării formative* elevul este

cel care are inițiativa de învățare-evaluare. Dascălul îi coordonează evoluția, oferindu-i sprijin și îndrumare. Evaluarea formativă este forma perfectă a evaluării formative; vizează asumarea de către elev a propriei învățări și integrarea datelor furnizate de demersul evaluativ în gestionarea parcursului în învățare. Ideea de bază a evaluării formative este înțelegerea de către elev a rolului reprezentării scopului de atins, convingerea că el însuși poate să regleze neajunsurile în activitatea de învățare, capacitatea de a remedia. Elevului trebuie să îi fie foarte clar ce are de învățat, să conștientizeze traseul pe care îl are de urmat în procesul de învățare și cum anume poate regla. Observabile pot fi comportamentul elevului (performanța) și produsul învățării, ca rezultat al confruntării cu sarcina de rezolvat. Obiectivele învățării presupun o negociere între dascăl și elev, ceea ce constituie o primă condiție pentru creșterea calității învățării. Evaluarea formativă rămâne un element central de învățare în cadrul învățământului primar.

Bibliografie

1. MIHĂESCU, M. Dezvoltarea profesională a cadrelor didactice din mediul rural prin activități de mentorat, Modulul 2 Evaluarea formativă în contextul învățării, 2011;
2. PETRESCU P., POP V., Transdisciplinaritatea, o nouă abordare a situațiilor de învățare (ghid pentru cadrele didactice). București, 2007, Editura Didactică și Pedagogică. R.A. 48p., ISBN 978-973-30-1950-3. Disponibil la <https://pdfcoffee.com/transdisciplinaritatea-o-noua-abordare-a-situatiilor-de-pdf-free.html>
3. ȘTIRBU M. *Evaluarea formativă – un element central pentru învățare în învățământul primar*. În: Materialele Conferinței „Inovații în sistemul național de evaluare a rezultatelor învățării”, Chișinău, 2022, pp.218-223, ISBN 978-9975-46-694-3. Disponibil la https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/176694